Растителна защита
електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

Критични фази при рапицата: Ефективна защита от цветояд при минимизиран риск

Растителна Защита

Дата 15.04.2026 | **Брой** 4/2026 | **ISSN** 2815-522X | **Език** BG
www.plant-protection.com/article/2398?lang=bg

Отглеждането на зимна маслодайна рапица е свързано с преодоляването на редица агрономически предизвикателства. Дългият ѝ вегетационен период я излага на атаките на разнообразни вредители, но сред най-опасните неприятели преди цъфтежа категорично се нарежда рапичният цветояд Brassicogethes aeneus(Meligethes aeneus). Справянето с него изисква от земеделските производители перфектно познаване на биологията му, постоянно обследване на полето и прецизно балансиране между опазването на добива и защитата на пчелите.

По данни на областните служби "Земеделие" през април е установено начало на поява на възрастните насекоми.Отчетената степен на нападение е под ПИВ в областите: Видин, Кюстендил, Плевен и Пловдив. В област Бургас е констатирано нападение около и малко над ПИВ (3-5 бр. възрастни/м2)

Активизиране и механизъм на повредата

Рапичният цветояд е пряко зависим от температурите. Възрастните бръмбари се активизират при първото пролетно затопляне, а когато температурите достигнат около 15°C, те масово навлизат в рапичните посеви и започват да се хранят с цветните пъпки.

Най-сериозните и необратими щети се нанасят във фаза бутонизация. За да достигнат до прашеца, бръмбарите буквално прегризват затворените пъпки отвън навътре. Повредените пъпки не се разтварят – те засъхват, пожълтяват и окапват, оставяйки голи цветни дръжки. Това директно намалява броя на шушулките и срива добивния потенциал на посева.

Въпреки че ларвите също се хранят с цветните части на отворените цветове, икономически най-важният момент за контрол е преди масовия цъфтеж, докато пъпките са все още затворени и уязвими.

Плевелите: Ранният инкубатор за неприятеля

Преди рапицата да формира бутони, бръмбарите се нуждаят от храна. Тук ключова роля изиграва плевелната растителност. Кръстоцветните плевели като див синап (Sinapis arvensis L.) и дива ряпа (Raphanus raphanistrum L.) в и около блока служат като първоначална гостоприемна база. Следователно, ефективната борба с плевелите е фундаментален превантивен метод, който ограничава началната популация на вредителите.

Прагове на икономическа вредност (ПИВ): Кога да пръскаме?

Решението за третиране трябва да се базира на реално обследване на блока, а не на единични наблюдения. Профилактичното пръскане без достигнат праг е лоша практика, която води до излишни разходи и създава резистентност.

Прагът на икономическа вредност не е константа – той се определя от фазата на развитие, гъстотата и общия потенциал на посева. Според официалните данни на ОДБХ и практическите бюлетини, ориентирите са следните:

Фаза „зелен до жълт бутон“: 2 бръмбара/растение при по-слаби посеви и 4 бръмбара/растение при добре гарнирани посеви с висок потенциал.

Фаза „бутонизация – първи жълти бутони“: 4–6 бръмбара/растение.

Начало на цъфтеж: над 8 бръмбара/растение.

В практиката се срещат и по-ниски прагове – 1 възрастен/растение във фаза D и 2–3 възрастни/растение във фаза E.

Фазата и състоянието на посева са решаващи при преценката за намеса.

Избор на препарат и борба с резистентността

При доказана необходимост от намеса, работете само с инсектициди, които са актуално регистрирани в България за рапица, и спазвайте етикетите без никакви отклонения. В практиката се използват контактни и/или системни инсектицидни решения. Сред публично известните технологични примери за активни вещества са: ламбда-цихалотрин и тау-флувалинат.

За да се избегне развитието на резистентност (която е сериозен проблем при цветояда), е критично важно да не се закъснява с приложението и да се редуват продукти с различен механизъм на действие.

Опазване на пчелите

Периодът на бутонизация и цъфтеж при рапицата съвпада с интензивната паша на медоносните пчели. Тук се крие най-голямата отговорност за земеделеца:

Задължително уведомяване (ЕПОРТ): Съгласно Наредба № 13 от 26.08.2016 г., фермерите са длъжни да уведомят пчеларите за предстоящо третиране. Това трябва да се случи не по-малко от 3 дни и не повече от 15 дни преди датата на пръскане. Уведомяването става чрез SMS и/или e-mail до собствениците на пчелини в съответното и съседните землища чрез системата ЕПОРТ.

Часови диапазон за пръскане: При наземно приложение на инсектициди, третирането трябва да се извършва строго в прозореца от залез слънце до 10:00 ч. на следващия ден, когато пчелите не летят масово.

Агрометеорологични условия: Съобразявайте се със скоростта на вятъра, температурите и спазвайте необходимите буферни отстояния към пчелините.

Специално внимание към етикетите: Следете стриктно за продукти, обозначени в регистрите на БАБХ със стандартната фраза „SPe8 Опасен за пчелите“, и прилагайте максимални мерки за безопасност при работа с тях.

Добрата растителна защита в рапицата е тази, която запазва добива, без да разрушава крехкия баланс на екосистемата и без да застрашава поминъка на пчеларите.

Още по темата:

Неприятели по рапицата

Плевелите като гостоприемници на болести и неприятели по културните растения